

Kort om gymnasiesärskolan

Skolverket

Den här broschyren kan beställas från:

Fritzes kundservice

106 47 Stockholm

tel: 08-690 95 76

fax: 08-690 95 50

e-post: skolverket@fritzes.se

ISBN 978-91-87115-81-3

Beställningsnummer: 12:1311

Grafisk produktion: Typisk Form designbyrå

Foto: Michael McLain

Upplaga: 5 000 ex

Tryck: Elanders Sverige AB

Stockholm december 2012

I GYMNASIESÄRSKOLAN får eleverna en god grund för att studera vidare, söka arbete och kunna delta aktivt i samhällslivet. Dessutom ger gymnasiesärskolan möjlighet till personlig utveckling.

Utbildningen ska stimulera social gemenskap och utveckla elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper. Därför är gymnasiesärskolan mycket flexibel så att eleverna kan utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Gymnasiesärskolans program

Gymnasiesärskolan består av nationella och individuella program. De nationella programmen är

Programmet för administration, handel och varuhantering

Eleverna får grundläggande kunskaper inom administration, handel och varuhantering. Utbildningen förbereder eleverna för att arbeta med t.ex. enklare administrativa arbetsuppgifter, praktisk marknadsföring och enklare dokumentation. Under utbildningen utvecklar eleverna också ett serviceinriktat förhållningssätt och förmåga att kommunicera och samverka med kunder.

Programmet för estetiska verksamheter

Eleverna får grundläggande kunskaper inom estetiska verksamheter och uttrycksformer. På programmet får eleverna pröva att kommunicera med bild, text och ljud. Utbildningen förbereder eleverna för att delta i olika konstnärliga projekt och för att arbeta inom det estetiska området. Kunskaperna kan också vara användbara inom förskola och olika fritidsverksamheter för barn.

Programmet för fastighet, anläggning och byggnation

Eleverna får grundläggande kunskaper inom fastighet, anläggning och byggnation. Utbildningen förbereder eleverna för att t.ex. kunna arbeta med reparationer och underhåll av fastigheter eller markarbeten och underhåll i parkmiljöer.

Programmet för fordonsvård och godshantering

Eleverna får grundläggande kunskaper inom fordonsvård och godshantering. Utbildningen förbereder eleverna för att t.ex. kunna reparera fordon och maskiner, tvätta och rekonditionera bilar eller köra truck. Under utbildningen utvecklar eleverna också ett serviceinriktat förhållnings-sätt och förmåga att kommunicera och samverka med kunder.

Programmet för hantverk och produktion

Eleverna får grundläggande kunskaper inom hantverkshistoria, hantverksteknik och produktion. Under utbildningen lär sig eleverna också hantera verktyg och tillverkningsmetoder och utveckla kunskaper om material som används inom programmets yrkesområden.

Programmet för hotell, restaurang och bageri

Eleverna får grundläggande kunskaper inom hotell, restaurang och bageri. Utbildningen förbereder eleverna för att kunna arbeta med t.ex. bageri- och konditorivaror, livsmedelshygien, dukning, matlagning och hotell-service. Under utbildningen lär sig eleverna också att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmåga att kommunicera och samverka med kunder.

Programmet för hälsa, vård och omsorg

Eleverna får grundläggande kunskaper i service och omsorg inom fritids- och vårdsektorn. Utbildningen förbereder eleverna för att kunna arbeta med t.ex. kost och hälsa, omsorgsarbete och vård. Under utbildningen lär sig eleverna också att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmåga att kommunicera och samverka med andra människor.

Programmet för samhälle, natur och språk

Programmet utbildar eleverna främst inom områdena samhällsvetenskap och språk. Dessutom finns det möjlighet att fördjupa eller bredda sig inom media och miljö.

Programmet för skog, mark och djur

Eleverna får grundläggande kunskaper inom natur, miljö och naturbruksteknik. Utbildningen förbereder eleverna för att arbeta med t.ex. mark och utemiljöer, växter, växtmiljöer och djur. Under utbildningen lär sig eleverna också att utveckla ett serviceinriktat förhållningssätt och förmåga att kommunicera och samverka med andra människor.

Ämnen

I ett fullständigt nationellt program läser eleverna 2 500 poäng i olika ämnen. Det finns ämnen som alla elever i gymnasiesärskolan läser. Dessa är engelska, estetisk verksamhet, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska eller svenska som andraspråk.

Utöver de gemensamma ämnena innehåller varje program ett antal programgemensamma ämnen, som alla elever på ett specifikt program läser. De ger programmet dess prägel. Dessutom finns på varje program olika kurser i en programfördjupning. Tanken med programfördjupningen är att eleverna ska få lära sig mer om ett yrke eller ett ämne.

I utbildningen ingår också ett individuellt val. Det är skolan som bestämmer vilka kurser eleverna kan välja bland inom det individuella valet, men alla har rätt att läsa en kurs i idrott och hälsa och en kurs i hem- och konsumentkunskap. Alla ämnen i gymnasiesärskolan har en ämnesplan. Ämnesplanen beskriver vad ämnet och kurserna innehåller, och vad eleverna ska kunna när de har läst ämnet.

Betygsskalan

På de nationella programmen sätter man betyg på varje avslutad kurs. Är man godkänd får man betyget E, D, C, B eller A. Högsta betyg är A och lägsta betyg är E.

Klarar man inte kraven för betyget E får man inget betyg.

Gymnasiesärskolearbetet visar om eleven klarar vanliga arbetsuppgifter

Alla elever på de nationella programmen gör ett gymnasiesärskolearbete. Det ska passa ihop med programmålen och elevens utbildning.

Gymnasiesärskolearbetet ska visa att eleverna klarar vanliga arbetsuppgifter inom ett yrkesområde. Därför gör man sitt gymnasiesärskolearbete i slutet av utbildningen.

Läraren bedömer gymnasiesärskolearbetet och avgör om det är godkänt eller inte. Ett godkänt gymnasiesärskolearbete får betyget E. Om eleven inte når målen sätter läraren inget betyg.

Utbildning på en arbetsplats

Arbetsplatsförlagt lärande (apl) innebär att eleverna lär sig på en arbetsplats utanför skolan. En elev som är ute på apl får yrkeskunskaper, lär sig yrkeskulturen och blir en del av gemenskapen på en arbetsplats. Därför är det arbetsplatsförlagda lärandet en central del i utbildningen på samtliga nationella program. Alla elever på nationella program ska vara ute på arbetsplatser i minst 22 veckor.

Lärlingsutbildning

På de nationella programmen kan man ha lärlingsutbildning. Då är man ute på en eller flera arbetsplatser minst hälften av utbildningstiden. En lärlingsutbildning är likvärdig med motsvarande skolförlagda utbildning.

De individuella programmen

De elever som inte kan följa utbildningen på ett nationellt program går på ett individuellt program. De individuella programmen innehåller dessa ämnesområden:

- estetisk verksamhet
- hem- och konsumentkunskap
- idrott och hälsa
- natur och miljö
- individ och samhälle
- språk och kommunikation.

Dessutom kan eleven ha praktik om det är bra för eleven.

Ett ämnesområde kan innehålla delar från mer än ett ämne. För varje ämnesområde finns det en ämnesområdesplan. Den beskriver syftet med undervisningen och målen för vad eleverna ska lära sig.

I stället för betyg, bedömer och utvärderar läraren elevens kunskaper utifrån krav för grundläggande kunskaper och för fördjupade kunskaper. På så sätt kan läraren anpassa kraven efter varje elevs förutsättningar.

På ett individuellt program kan man kombinera ämnen från nationella program och ämnesområden. Rektorn bestämmer vad man kan kombinera.

En studieplan för varje elev

Alla elever i gymnasiesärskolan har en egen studieplan. Den innehåller information om

- vilket program eleven går på
- kurserna eller ämnesområdena som eleven ska läsa
- om programmet är fullständigt, reducerat eller utökat
- vilka kurser som ingår i det fullständiga programmet
- vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet
- vilka kurser det reducerade programmet innehåller och vilka kurser som man har tagit bort.

Gymnasiesärskolebevis

Efter utbildningen på nationella och individuella program får eleverna ett gymnasiesärskolebevis. Det beskriver vilka kunskaper och erfarenheter eleven har med sig från gymnasiesärskolan och innehåller information om

- programmet
- ämnesområden eller kurser som eleven har läst
- betygen
- elevens arbetsplatsförlagda lärande eller praktik
- gymnasiesärskolearbetet.

Gymnasieskolans introduktionsprogram

Elever som gått grundsärskolan kan gå på något av introduktionsprogrammen, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintrouktion.

Yrkesintroduktion

Yrkesintroduktion är till för alla ungdomar som inte har tillräckliga betyg att vara behöriga till ett yrkesprogram. Eleverna får en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att komma in på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Individuellt alternativ

Individuellt alternativ förbereder eleverna för annan utbildning, eller för arbetsmarknaden. Utbildningen utformas utifrån varje elev och vänder sig till ungdomar som inte är behöriga till ett nationellt yrkesprogram.

Språkintrouktion

Språkintrouktion är en utbildning med mycket svenska för ungdomar som nyligen anlänt till Sverige. Efter språkintrouktionen kan eleverna gå vidare till annan utbildning, till exempel ett annat introduktionsprogram.

Utbildningen i gymnasiesärskolan är till för ungdomar som har slutat grundskolan eller grundsärskolan och inte har förutsättningar att klara gymnasieskolans kunskapskrav på grund av en utvecklingsstörning eller en hjärnskada.

För att avgöra om en elev tillhör målgruppen gör hemkommunen en utredning med en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Den här utredningen ligger till grund för kommunens beslut om eleven tillhör målgruppen eller inte.

Informationen i den här trycksaken finns också översatt till minoritetsspråken och ett antal invandrarspråk. Översättningarna finns som pdf-filer på skolverket.se i publikationsdatabasen.

Skolverket

www.skolverket.se